

promoveerd, in nog hoogerem zin, zelf meê naar waarheid mag zoeken, naar licht in veel duisters mag tasten, en speurt en vorsch't waar nog niemand zijn dieplood liet zinken, ja, die geniet, die smaakt studiewellust, die viert jubelend den edelsten hartstocht, en is in de zaligheid van het wetenschappelijk zoeken de wereld te rijk.

Ik denk er dan ook niet aan, dien wellust der studie aan het zoeken naar waarheid te betwisten. Veeleer begroet ik hierin dankbaar een stuk van Gods gemeene gratie. Toen de weelde van het paradijs ons ontging, en het eten van elk brood ons in het zweet onzes aanschijns werd opgelegd, was het een heerlijk iets, dat ons de lust in den arbeid zelf als prikkel bij dien arbeid werd méegegeven. Zelfs het raspaard heeft in het rennen zelfbehagen, de echte rashond in het jagen zichtbaar genot. Ge kunt het echte rasdier in zijn drift om er op los te schieten, haast niet tegenhouden. De zweep is alleen voor wat ook onder dieren aan adél gespeend is. Dat, wie om brood te hebben, de aarde bebouwen moet, dat niet slaafsch doet, maar in het ploegen en zaaien genot smaakt, is uit dien hoofde *genade*. Zonder dien hartstocht voor ons werk zou alle werk mensch-verlaging zijn. En dat die geestdrift hooger opvlamt, als niet de *hand*, maar het *hoofd* den arbeid moet praesteeren, is van Gods zijde nóg rijker genade, iets wat zelfs Heidensche dichters erkenden als ze hun onweerstaanbare aandrift verklaarden uit het: *Est Deus in nobis, agitante coalescimur Illo*. Het is die wondere prikkel waaraan ons geslacht zijn rijkste winsten, zijn beste schatten te danken heeft. En gewisselijk blijft het daarom ook bij de studie der wetenschap gelden, dat de aandrift tot het zoeken naar waarheid wel waarlijk uit